

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 30 grudnia 2011 r.

**Pani
Lucyna Ekkert
Starosta Tarnogórski**

LKA-4114-01-01/2011/I/11/001

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach² w zakresie realizacji przedsięwzięć związanych z unieszkodliwieniem odpadów wraz z rekultywacją terenów skażonych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” w Tarnowskich Górach w likwidacji³.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 19 października 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Staroście niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność Starostwa w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny częściowe i ustalenia kontroli.

W związku ze zrzeczeniem się w dniu 29 lutego 2008 r. przez likwidatora Zakładów Chemicznych, w trybie art. 16 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami⁴, prawa użytkowania wieczystego gruntu i prawa własności urządzeń, budowli i budynków stanowiących odrębne nieruchomości Zakładów Chemicznych, Starosta Tarnogórski (zwany dalej Starostą), wykonując zadanie z zakresu administracji rządowej,

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”.

² Zwanego dalej „Starostwem”.

³ Zwanych dalej „Zakładami Chemicznymi”.

⁴ Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm., zwanej dalej „ustawą o gospodarce nieruchomościami”.

nabył te nieruchomości do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, na podstawie zarządzenia nr 69/08 Wojewody Śląskiego z dnia 28 lutego 2008 r.

1. Nieruchomości te ujęto w ewidencji nieruchomości Skarbu Państwa, o której mowa w art. 23 ust. 1 pkt 1 i ust. 1c ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz sporządzono ich wycenę, zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy. Starosta zapewnił także ich zabezpieczenie, zgodnie z wymaganiami art. 23 ust. 1 pkt 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami, wykorzystując w tym celu środki budżetowe otrzymane z dotacji celowej. W latach 2008-2011 (do sierpnia) na bieżące utrzymanie tych nieruchomości wydatkowano 4 623,0 tys. zł.

Na skażonym działalnością produkcyjną terenie nieruchomości Zakładów Chemicznych nabytych do zasobu Skarbu Państwa⁵, zajmującym obszar 54,2737 ha na dzień 3 marca 2008 r., tj. protokolarnego przejęcia ich od likwidatora, znajdowało się szacunkowo 297,0 tys. m³ niebezpiecznych odpadów wraz ze skażonym gruntem, wymagających unieszkodliwienia. Ponadto, na działkach będących własnością osób fizycznych o powierzchni 11,0533 ha składowano około 272,0 tys. m³ takich odpadów, których obowiązek unieszkodliwienia spoczywa na likwidatorze Zakładów Chemicznych i winien być spełniony do 31 grudnia 2011 r., zgodnie z decyzją Burmistrza Miasta Tarnowskie Góry (zwanego dalej Burmistrem) z dnia 21 stycznia 2008 r. Dla uzyskania możliwości usunięcia odpadów z nieruchomości osób fizycznych Starosta od 2004 r. podejmował starania o pozyskania ich dla Skarbu Państwa poprzez: zakup, zamianę na inne działki, znajdujące się również poza powiatem tarnogórskim, wnioskowanie do Burmistrza o wydanie decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego, wsparcie wystąpienia Burmistrza do Rady Ministrów o podjęcie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany ustawy o gospodarce nieruchomościami w zakresie rozszerzenia katalogu celów publicznych o wydzielenie gruntów w związku z koniecznością unieszkodliwiania odpadów. Działania te, jak dotąd były nieskuteczne, gdyż nie doprowadziły do pozyskania tych nieruchomości.

2. Starosta podjął działania, kontynuując unieszkodliwianie odpadów i rekultywację terenu nieruchomości Skarbu Państwa po likwidowanych Zakładach Chemicznych, w ramach realizowanego od 1999 r. przedsięwzięcia pn. „Ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „330-Gliwice” przez kompleksowe unieszkodliwianie odpadów wraz

⁵ Zwanych dalej „nieruchomościami Skarbu Państwa po likwidowanych Zakładach Chemicznych”.

z rekultywacją terenów skażonych Zakładów Chemicznych⁶...”, w celu doprowadzenia środowiska do stanu właściwego, tj. uzyskania parametrów jakości gleby zgodnych z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi⁷.

W wyniku podjętych przez Starostę działań na nieruchomościach Skarbu Państwa po likwidowanych Zakładach Chemicznych, zakończono terminowo (5 sierpnia 2011 r.) trwające 13 miesięcy prace unieszkodliwiające część odpadów wraz z wymianą skażonego gruntu i rekultywacją biologiczną powierzchni poprodukcyjnej, realizowane przez Hydrobudowę Polska S.A. na podstawie umowy na roboty pn. „Unieszkodliwienie co najmniej 72 tys. m³ odpadów niebezpiecznych oraz dokończenie rekultywacji kwatery K3 Centralnego Składowiska Odpadów...”. W ramach tych prac unieszkodliwiono 75,5 tys. m³ odpadów niebezpiecznych, co stanowiło 25,4% zgromadzonych na tym terenie odpadów wraz ze skażonym gruntem i odpadami z instalacji poprodukcyjnych. Z istniejących zwałowisk (nr 4-4a, 5 i 6) unieszkodliwiono 55,0 tys. m³ odpadów, a z pozostałego terenu usunięto 20,5 tys. m³ skażonego gruzu, podłoża i odpadów. W ramach powyższej umowy, wymieniono - na dwóch zwałowiskach (nr 5 i 7) i na obszarze przeznaczonym do wtórnego zagospodarowania - 15,4 tys. m³ skażonego gruntu oraz przeprowadzono rekultywację biologiczną na powierzchni 3,04 ha, w tym na części zwałowisk o powierzchni 1,7 ha.

Prawidłowość wykonanych prac potwierdziła kontrola Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach, w wyniku której Marszałek Województwa Śląskiego decyzją z dnia 31 sierpnia 2011 r. wyraził zgodę na zamknięcie wydzielonej części Centralnego Składowiska Odpadów, tj. kwatery 3.

W wyniku zakończenia ww. inwestycji, na nieruchomościach Skarbu Państwa po likwidowanych Zakładach Chemicznych do unieszkodliwienia pozostanie około 221,5 tys. m³ odpadów niebezpiecznych wraz ze skażonym gruntem i odpadami z instalacji poprodukcyjnych, w tym około 135,5 tys. m³ odpadów niebezpiecznych znajdujących się na dwóch zwałowiskach (nr 4-4a oraz 6). Ponadto na zwałowisku nr 1, znajdującym się na nieruchomościach będących własnością osób fizycznych, znajduje się około 272 tys. m³ odpadów niebezpiecznych Zakładów Chemicznych.

Wartość wykonanych robót wykonawca - Hydrobudowa Polska S.A. - wycenił na kwotę 9 837 977,77 zł., a wynagrodzenie inżyniera kontraktu (nadzoru inwestycyjnego)

⁶ Zwanego dalej „przedsięwzięcia pn. „Ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych”.

⁷ Dz. U. Nr 165, poz. 1359.

wyniesie 294 701,47 zł. Całość tych robót i wynagrodzenie inżyniera kontraktu Starostwo sfinansowało z dotacji Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Katowicach. Łącznie wykonanie ww. prac z nadzorem autorskim (45 000 zł), finansowanym ze środków Starostwa, będzie kosztowało 10 177 679,25 zł.

NIK zwraca uwagę, że pozostały jeszcze nieusunięte odpady z nieruchomości Skarbu Państwa po likwidowanych Zakładach Chemicznych, dlatego niekorzystne było zaniechanie przez Starostę składania wniosków do wojewody na lata 2010 i 2011 o przyznanie z budżetu państwa środków na realizację inwestycji unieszkodliwienia odpadów w ramach przedsięwzięcia pn. „Ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych”.

Wykonanie prac unieszkodliwiających odpady poprzedzono wyborem wykonawcy i inżyniera kontraktu w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych, przeprowadzonych zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁸. Kryterium wyboru wykonawców w tych postępowaniach była najniższa cena.

3. Starosta reprezentujący Skarb Państwa posiadał pozwolenie zintegrowane, zgodnie z art. 201 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska⁹ na prowadzenie instalacji pn. „Centralne Składowisko Odpadów” obejmującej w szczególności nadpoziomowe składowisko odpadów, dwa węzły zestalania odpadów i oczyszczalnię ścieków, eksploatowanej w ramach przedsięwzięcia „Ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych”, której funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej w niej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości. Pozwolenia tego udzielił Wojewoda Śląski decyzją z dnia 30 kwietnia 2004 r. (ze zmianami), z której wynikające obowiązki przeniesiono na rzecz Skarbu Państwa decyzją Wojewody z dnia 16 października 2007 r.

Z analizy danych z monitoringu za I półrocze 2011 r. wynika, że przestrzegano warunków zintegrowanego pozwolenia w zakresie parametrów jakim winny odpowiadać ścieki z oczyszczalni wprowadzane do rzeki Stoły, w tym z m.in. z odcieków i wód drenażowych. Poszczególne zanieczyszczenia w odprowadzanych ściekach nie przekraczały dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń określonych w ww.

⁸ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

⁹ Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zm.

pozwoleniu. Wysoką skuteczność pracy oczyszczalni ścieków potwierdził monitoring środowiska w latach 2009-2010. Prowadzenie, na podstawie zawartych przez Starostę umów na okres od 1 marca 2008 r. do 31 grudnia 2011 r., monitoringu środowiska, obejmującego w rejonie zakładów chemicznych również m.in. glebę, wody podziemne i powierzchniowe, powietrze, hałas, składowiska odpadów i rozprzestrzenianie zanieczyszczeń, spełniało w tym zakresie wymagania pozwolenia zintegrowanego.

4. W toku kontroli stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nieprowadzeniu ewidencji pozabilansowej środków trwałych stanowiących własność Skarbu Państwa, której dotyczą szczególne zasady rachunkowości, zgodnie z art. 40 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁰, określone w § 6 w związku z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej¹¹.

Pani Starosta wyjaśniła, że *pomimo prób uregulowania obowiązku prowadzenia ewidencji majątku Skarbu Państwa w latach 2009–2011 przedmiotowa ewidencja nie została sporządzona* i poinformowała o rozpoczętych działaniach zmierzających do uzupełnienia ewidencji.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- ***ujęcie w ewidencji pozabilansowej Starostwa środków trwałych stanowiących własność Skarbu Państwa.***

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Starostę, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosku bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do

¹⁰ Dz. U z 2009 r., Nr 157, poz. 1240 ze zm.

¹¹ Dz. U. Nr 128, poz. 861.

Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwagi i wniosku, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.